

קובץ

הערות וביאורים

בתורת ב"ק אדמו"ר שליט"א

*
רמב"ם. נגלה וחסידות

א

ל"ג אלול

אחרי - קדושים

גליון לא (תמ)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' אחו"ק ערב פסח שני שנת תשמח, שנת הקהל

תוכן הענינים

אגרות קודש

הערה באג"ק דכ"ק אד"ש חלק ו ד
הערות ותיקונים באג"ק דכ"ק אד"ש חלק ה ד
הערות באג"ק דכ"ק אד"ש חלק ו - ב - ד ז

שיחות קודש

בענין מזלות השעה לא
באיזה ספירה ה' קריעת ים סוף לא
בגשמיות וברוחניות - ברוחניות וגשמיות לב

ליקוטי שיחות

הדין דהפך כולו לבן טהור לפי פש"מ לד
צירוף מראות נגעלים זע"ז טו
עשה ולאן הכתובים ביחד טו
העונש בביטול תורה טז
בענין שנהגו לכסות הסכין בשעת ברכת המזון חל

שונות

אמירת תהילים ליום ההולדת לט
אודות זקן אדמו"ר מהר"ש נ"ע לט
החשבון דהילוך אמצעי כ
הערות בתו"א - בתו"ח - ובלקו"ת כא
הערה בקונטרס אחש"פ ש.ז. כב

א. באגרות קודש כ"ק אד"ש חלק ששי, עמ' ר"ס: ע"ד האמור ב"לכה דודי" שהספרים דלעו"ז על תלם בנוים וספרי הקדש וכו'. עכ"ל.

ולענ"ד כוונתו למ"ש בפיוט: אזכרה אלקים ואהמי' בראותי כל עיר על תלה בנוי' ועיר האלקים מושפלת וכו'.

ומש"ש "לכה דודי", הוא לכאורה משיגרת הלשון "ונבנתה העיר על תלה" שבפיוט זה.

יהושע מונדשיין
- ירושלים -

ב. הערות באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ה'

אגרת א'רסח א'תכג, מביא פתגם מו"ח אדמו"ר על כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך - אפ' פרוטה א': עיג"כ אג"ק ח"ד אגרת א'עז.

אגרת א'רצה, כמ"פ שמעו מכ"ק מו"ח אדמו"ר שאינו מתערב בנתינת שם: עיג"כ אג"ק ח"ד אגרת א'רח.

אגרת א'רצו, "מוסג"פ העתק מכתבלי להרבנים... באישור קבלת הספרים ששלחו". מכתב זה נדפס לעיל א'רצב וחבל שלא צוין בשוה"ג.

אגרת א'שכט, "הרה"צ ר' זוסיא מאניפאלי... למד מהנהגת גנב כמה דברים". עיין היום היום ג' אייר.

אגרת א'שסא, "כלשון הרב רי"מ ז"ל מפאלטאווע" ולהעיר מהתוועדויות תשמ"ה ח"ד עמ' 2532 "וכידוע פתגם הרד"ץ אזול אזול איז דער זאך", כן יש להעיר מלקו"ש חכ"א עמ' 334 (שיחת פורים קטן תשל"ח) הערה 88 "לשון כמה מזקני החסידים לאחרי שקו"ט עמוקה בעניני דא"ח ובכ"ז לא נחה דעתם בהכנת הענין לתכליתו, אלא שהונח (אפגעלייגט) אצלם הענין בודאות ובבהירות".

אגרת א'שסו, "בשלהי קיץ העבר כתבתי לו בנוגע להתנהגותו ובפרט בענין התעניות" ובשוה"ג: ראה לעיל

אגרת א'שמב, ושם סוס"ג "כתבתי להנ"ל ע"ד שינוי הנהגתו בענין התענית סיגופים וכו' בשלהי הקיץ" ולפלא שבב' מכתבים אלו לא צוין בשוה"ג להאגרת ד"שלהי הקיץ" שנדפסה בח"ד אגרת א'קנא.

אגרת א'שפב א'תסב, אודות כמה שנואה המחלוקת בלותר ובמיוחד באה"ק: עליג"כ אג"ק ח"ד אגרת תתלד "כמה יראו ופחדו מענין של מחלוקת באה"ק ת"ו".

אגרת א'שפ"ז, "שלא יעברו שלשה ימים בלא לימוד תורת החסידות". עליג"כ לקמן אגרת א'תפו "וכידוע מארז"ל שלא יהי' ג' ימים בלא תורה הנה צריכה להיות הנהגה כזו לכה"פ גם בלימוד דא"ח".

אגרת א'תלז, בענינים רוחניים להסתכל על מי שלמעלה ממנו וכו', עיין היום ליום כ"ד חשון.

אגרת א'תקיט, "כמנהג החסידים אשר כאשר הכל טוב שלום ובמישור אין כותבים" עליג"כ אג"ק ח"ד אגרת א'קסא "...כמנהג חסידים הקדמונים שבעת שהי' הכל שלום אינם כותבים ומודיעים, אבל כדאי הי' לבטל מנהג זה ולהודיע גם בעת שהכל שלום".

תיקונים

עמ' כג שו"ה קבלתי נדפס ע"ד כנראה צ"ל ע"י.

עמ' פז שו"ה ליום נדפס טוב כצ"ל טובה.

עמ' פח שו"ה באשטעיגט כנראה צ"ל באשטעיגסט.

עמ' קיד בשולי האגרת נדפס ע' 60 ויש למחוק את זה.

עמ' קעד בשוה"ג נדפס א'תפט וצ"ל א'תפח.

עמ' רמח שו"ה ובמסירות נדפס וגלל צ"ל ובגלל.

עמ' רסז בשוה"ג אגרת מוצש"ק... ראה סה"מ

קונטרסים. משום מה לא צוין שזהו בחלק ג'.

הערות ותיקונים בהמפתח ענינים

ערך ברכה: יש להוסיף שיא(בנועם קיבלתי מכתבו ברכה ליום הי"א לחודש הגאולה (=ניסן) המברך מתברך בברכת הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר, והביאור בזה).

ערך התוועדות: צויין - רמד(התכלית בעבודה) - צ"ל אף שאין רואים תכלית בעבודה (מיד) יכול להיות שיהי' לאח"ז ובפרט בעניני מצוה שיש להם קיום נצחי למעלה.

ערך החש בראשו: אינו ענין לערך בפ"ע [כיון שבהספר מופיעים ריבוי מארז"ל שלא צוינו בהמפתח] אלא לערך תורה וכפי שאכן צוין שם (וגם שם לא צוין הענין כדבעי).

ערך זרוק חוטרא: יש להוסיף, קא(אלא שצ"ל הזריקה), רצג.

ערך חסידות: יש להוסיף קפה(שלא יעברו ג' ימים בלא לימוד חסידות) רפו (כנ"ל) [נזכר לעיל בהערות].

ערך חסידים: צויין - פו(ע"י חסידות) - ויש להוסיף הנהגה בדרכי החסידים, והעיקר רייבן זיך צווישן חסידים. בערך זה יש להוסיף רנ(עליהם נאמר וידגו .. בקרב הארץ. - אף בענינים ארציים לא יפרשו ממקור חיותם).

ערך יום הולדת: יש להוסיף, נא(נולד ב"ג תשרי הלולא דמהר"ש - ילמד בעיון שיחותיו) [צוין רק בערך יג תשרי, ולפלא!] קצג(של ל"א שנה - מ"ש בקאפלי' לב המתאים למס' שנותיו - שייך אליו). רלא(ברכה ליום הולדת השבעים של הגר"א סילווער).

ערך מחלוקת: יש להוסיף רנז, רפב(בא"י).

ערך נשואין צויין - נב(בכסלו או באדר) - ויש

להוסיף לא ימשיכו בזמן שבין היותם לחו"כ להחתונה { כן להלן רפג, צוין - עם בת כהן - ויש להוסיף כנ"ל (אין לדחות החתונה לזמן ארוך), כן יש להוסיף. פ, רפד(בינה יתירה נתנה באשה לבנות ביתה בישראל ממולא בתומ"צ - ע"י הכנה מתאימה מקודם) [נסמן בערך נשים].

ערך עתונים: קסב, צוין - בלתי חרדים - העיקר חסר - מן הספר, להדפיס בהם עניני חסידות (באם אין חשש קילקול עי"ז).

ערך פתגמים בעש"ט: סו(עלה המתגלגל - ע"פ השגח"פ [והוספת אדה"ז בזה]). אדה"ז: כד, צוין - סגולה לבנים - אהו"ר - [וכ"נ בערך בנים] וצ"ל: **לימוד החסידות המבלא** לאהו"ר ומובא ג"כ להלן אגרת א' שפז (עמ' קפה) ופלא שלא נסמן בהמפתח [אף שכאן בשוה"ג מציין לזה]. סח(ע"י צדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה) [נסמן בערך צדקה]. צ

אדמו"ר מהרי"צ: יש להוסיף, קכז(צ"ל נוגע הנעשה עם כ"א מישראל אף שמעולם לא ראהו).

כן יש להוסיף בתחילת ערך זה שכב(אז מען וויל יענער זאל ארבעטען צריכים לתת לו מקום לצמיחה וגידול").

ערך שיחות כ"ק אד"ש: יש להוסיף, קכח(י"ד שבט תש"י [בענין הנחת תפילין דשימו"ר וראב"ד]) רכב(נר ה' דחנוכה [כל הנוטל פרוטה וכו']).

מפתח מוסדות ערך בהכנ"ס: יש להוסיף, פא-ב (אנשי שלום - שיקאגו).

הת' מניס נוימאן
- תות"ל 770 -

ג. הערות באגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ו

(1) ע' כא נזכר "פרוש מגלת אסתר להרמב"ם" ל"ע

למה הכוונה?

(2) ע' עז ע"ד ההערות באגה"ק סי' כז - לא נתפרש אם קונטרס זה נדפס לאחר זמן, וכדאי לבדוק.

(3) ע' פז "ומוסג"פ קיצור ממה שאמרתי למנחמי בי"ט אילר" ובשוה"ג "קטע נעתק בלקו"ש...". ולהוסיף שהשיחה כולו נדפסה בשיחות קודש תשי"ב ע' רכה.

(4) ע' קכז נדפס "וצריך הי' לחפש [. .] האופנים" בהעתקה שתח"י "לחפש במרץ האופנים".

(5) אגרת א'תרפט לר"מ ליפסקר - צילום האגרת נדפס בהחוברת שלו "עשרים שנות וכו'" ע' לט.

(6) ע' רט "מוסג"פ ר"ד מה שאמרתי להתלמידים הנוסעים בשליחות המל"ח", נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 8-346.

(7) אגרת א'תשלא - להעיר שכל האגרת (לבד הקטע האחרון) נדפס גם לעיל ע' קפה אגרת א'תשב.

(8) ע' רלא "והנני מוסיף בזה קטע לקוח ממכתבי שיכול לבוא בתור הוספה לשיחה הנ"ל" קטע זה לא נדפס כאן. והעירני א' התמימים שמסתבר שזו הקטע הנדפס לעיל אגרת א'תשכו*, וסמוכין לדבר שזה נדפס בבטאון חב"ד (כמצויין בשוה"ג שם) בהמשך לשיחה הנ"ל.

(9) ע' רעט "יציע כל הפרטים לפני שלשה גוטע פריינט", ראה גם באג"ק ח"ג ע' רמה ובהנסמן שם.

(10) ע' שיג ס"ג "כתבתי זה מכבר" ראה ע' רנט ס"ט.

(11) ע' שכח "אדם שהוא מל' אדמה לעליון, וכמ"ש בשל"ה . . . והוא בס' עשרה מאמרות . . . ועד"ז באגרת שלאח"ז. ואינו מובן שהרי ס' עשרה מאמרות הוא לרמ"ע מפאנו. ואולי צ"ל "והובא", או: "והוא מס'" ויל"ע בסדר הדורות שלהם מי קדם.

(12) ע' שלה ס"ב "מה שכתבתי שיש לשמור" - לעיל ע' רה ס"ה.

(13) אגרת א'תתנה - נדפס בלקו"ש חל"ד ע' 245.

(14) אגרת א'תתסא - נדפס בלקו"ש חכ"א ע' 465.

*

יש להעיר מההקדמה לקונטרס צח (ספר המאמרים תש"ט ע' טז-סח) מתאריך "ערב חה"ס ה'תשי"ב" שהוא מכתב כללי-פרטי משנת תשיא (אג"ק ח"ד אגרת תשפג) בהוספות ושינויים.

*

למפתח השמות יש להוסיף (עפ"י סדר העמודים):

קד גרינוואלד, יקותיאל יהודה.

שפירא, רפאל.

עפשטיין, הרב מסט. לוואיס.

קכט שפירא, ד"ר.

שטז מיכלזון, [צבי יחזקאל].

שכד החוזה מלובלין.

*

למפתח המוסדות יש להוסיף (כנ"ל):

קל ס"ז עליית הנוער.

קפא סוכנות.

רלט נוצר התורה (מרוקו).

*

במפתח הענינים אינו מוזכר ע"ד אכילה לפני התפילה - ראה ע' קמב ועוד.

גם ע"ד חנוכת דירה - ראה ע' קעא ועוד.

שם ערך "שלום בית. קמג" להוסיף: (בזווג שני).

שם ערך "ספרים. מב (התוהמ"צ להמלבי"ם)" אולי כדאי להוסיף הביטוי "דרוש גאוני" בהתוה"צ.

*

בכרך זה ובכרכים הקודמים מוזכר כמ"פ "מוסג"פ **סקריפט** ולא נתפרש לי הכוונה ברור.

*

באג"ק ח"ב אגרת רלח - יש להשלים התחלת המכתב, עפ"י הנדפס בבטאון חב"ד גליון 38-39 ע' 58, ושם גם הוספת שורה א' בסוף המכתב.

*

באג"ק ח"ד אגרת תתקכד נדפס עד אחרי אות ד - להעיר שהמשך (אותיות ה-ו) וסוף המכתב נדפסו בבטאון חב"ד גליון 33 ע' 53.

להעיר שב"תשובות וביאורים" (מהדורת תשמ"ז) ע' 372 נדפס אגרת מ"ל"א תמוז תשי"א" ונשמט באגרות קודש.

הרב נחום פרלשטיין
- ברוקלין נ.י. -

ש ל ח ו ת ק ו ד ש

ד. בענין מה שנת' בשחת קודש דיום ה' ל"א אינר תענית בה"ב, אודות ענין המזל של השעה - מזלו גובר בו, ועי"ז משפיע לכל היום וכן שיש לזה קשר עם ענין המזלות שבכל חודש, ואמר כ"ק אד"ש שזה פשוט (שמשפיע על כל היום).

ולהעיר ממשי"כ בפרקי דרבי אליעזר פרק וא"ו: ...כל הכוכבים משרתים לשבעה כוכבים של שעות ושמן כל"ש דמרי"ן, כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים חמה נוגה והם משרתים לשבעה ימי השבוע יום א' כוכב חמה, יום ב' צדק לבנה, יום ג' נוגה מאדים, יום ד' שבתאי כוכב, יום ה' חמה צדק, יום ו' לבנה נוגה, יום ז' מאדים שבתאי וכולם משרתים ל"ב מזלות שהן כנגד י"ב חדשים וכו'.

ובביאור הרד"ל באות יו"ד: משרתים לז' ימי השבוע שמזל המתחיל לשמש בתחילת היום או הלילה הוא המושל מכל היום והלילה ההוא שהכל נמשך מן ההתחלה. ע"כ.

ובאתי רק להעיר.

הת' מ. פרוס
- תות"ל 770 -

ה. בענין הקושיא שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א בל"ל שביעי של פסח, וז"ל בתוכן קצר: "ועוד שאלה - בחסידות ישנם ב' סוגי דרושים, בלקו"ת מבואר שקריעת ים סוף היתה במלכות דאצילות ולעת"ל תהי' הקריעה (והניף ידו על הנהר גו') בבניה, ובדרושי אדהאמ"צ (ומרוז בלקו"ת) והצ"צ בארוכה מבואר שקרי"ס היא במלכות באצילות ובמלכות שלמעלה מאצילות ועד למלכות שלאחרי הצמצום ולפני כל ההשתלשלות ועד במלכות שלפני הצמצום, ולכאורה איך זה מאתים עם המבואר בלקו"ת שקרי"ס היא רק במלכות דאצילות (והחידוש דלע"ל הוא שהי' הקריעה בבניה דאצילות) - והרי שרש כל ההשתלשלות וגם עולם האצילות ובניה דאצילות הוא ממלכות שלמעלה מהשתלשלות,

לאחרי הצמצום עד ממלכות שלפני הצמצום?".

והנה בשער האמונה פס"ז מקשה לכאן ' כעין קושיא זו, וז"ל: "וא"כ באמת יש להבין מהו ענין יתרון מעלת העברה שניה בנהר פרת שהוא בחי' נהר היוצא מעדן סתימאה דעין לא ראתה עדיין כ"א לימה"מ ועוה"ב כנ"ל שזהו ג"כ לק בחי' גלוי העלם העצמות ממש שנקרא סדכ"ס דלמת"ב כו' וכבר היה זה בקי"ס בגלוי העלם עצם המחשב' שבדיבור שממילא ודאי היה זה ממקורא דכולא ברום המעלות שזהו בחי' רוח קדים עזה מקדמונו ש"ע ממש והיינו הך ולמה יהי' קי"ס כמו טפל לגבי עיקר כנ"ל"

והתירוץ ע"ז הוא לכאן מה שאומר שם בסוף הפרק וז"ל: "ואע"פ שגם בקי"ס הי' ההאר' מן העצמות ממש כנ"ל ברוח קדים אבל הי' עיקר הגלוי רק בהעלם דמח' בדיבור בשביל קבלת תו"מ בפו"מ משא"כ לע"ל יהי' כמו זה בעצמות הרצון ומח' הקדמו' שיהי' בו גלוי ההעלם דמהו"ע אא"ס ממש ויהי' בבחי' לידה שהוא בבחי' גלוי יש ודבר מה דוקא" והכוונה כנראה שהחילוק הוא באיזה דרגא יהי' גילוי שבקי"ס הי' הגילוי בבחי' הדיבור (אף שהגילוי בא מדרגות עליונות מאד) ולע"ל יהי' הגילוי בבחי' מחשבה.

הרב פנחס קארץ
- משפיע בלישבה -

ו. בקונטרס "והחי יתן אל לבו" עמ' 108 אמר הרה"ג רפאל זילבער שליט"א - גאב"ד פרימאן שיש לו מכתב מהרבי הרי"ץ, עם חתימת יד קדשו, והוסיף בכת"ק "ברוחניות ובגשמיות".

ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בדרך כלל הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר מדייק לכתוב "בגשמיות וברוחניות" (גשמיות לפני רוחניות).

ומהטעמים בזה - שכדי לפעול בענינים רוחניים יש צורך לבטל תחלה הבלבולים מענינים הגשמיים, ולכן, הקדים לברך בגשמיות תחלה, ואח"כ גם הברכה ברוחניות". ע"כ. וכן הוא בכ"מ.

ולש להעיר משיחת ליל שמח"ת, תרפ"ב (נדפסה בהוספות לסה"מ תרפ"ב-ג):

"(רא"מ ביקש מרש"ג מעט משקה ונתן לו, ואמר לחיים השלי"ת יעזרך בגשמיות וברוחניות. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:) וואס גיסטו איהם א בעל-הבית ש'ע ברכה, א חסידישע ברכה איז אין רוחניות און אין גשמיות, כי בעלי בתים ענינם שהם עושים מגשמיות רוחניות, כי ענין הבעל עסק הוא לעשות מגשמיות רוחניות שכל ענינם יהל' אלקות, והיינו ע"י שנותן מעשר מתומכיל אורייתא כו', אבער א חסידישע ברכה איז מרוחיות לגשמיות כי ענינו של יושב אוהל הוא אראפטראגן די השפעה מרוחניות לגשמיות".

ושם ע' רסו:

"בענין ההשפעה - יושביל אהל און בעלי עסקים: לחיים, דער אויבערשטער זאל געבין אז עס זאל מאיר זיין דעם אור הנשמה, און דער אויבערשטער זאל העלפן אלע אידן ברוחניות ובגשמיות אין א טוב הנראה והנגלה, ובליאר ענין הברכה מרוחניות לגשמיות, ומגשמיות לרוחניות כמו בליל שמח"ת, איז בעלי עסקים דארף דער אויבערשטער העלפן אין א טוב הנראה והנגלה מיט א השפעה מרובה והריקותי לכם ברכה עד בלי די, דאוונען איז נוגע צו א יושב אוהל, דאס קען מען מאנען נאר בא א יושב אוהל, בעלי עסקים זייער געשעפט איז מאכן פון גשמיות רוחניות, און א יושב אוהל ער דארף טאקע פת במלח תאכל ועל הארץ תישן וחילי צער תחיל, אבער בא בעלי עסקים דארף זיין די השפעה מרובה עד בלי די, די זאך איז וויילע א יושב אוהל איז דאך א גביר ער דארף טאקע מער ניט, אבער אזול' איז די זאך".

ולא באתי אלא להעיר.

הת' משה דוד פריידין
- תות"ל 770 -

ל ק ו ס י ש י ח ו ת

ז. בלקו"ש פ' תזריע מבאר לפי רש"י בפשוטו של מקרא דהדין דכולו הפך לבן טהור, אינו מילתא בלא טעמא מצד גזה"כ אלא מצד הסברא, דכיון דכולו הפך לבן הרי זה מורה שאין זה חולי בחלק מהגוף, אלא דזהו טבע כל גופו, ולכן אין נפק"מ מתל הפך כולו לבן אם זה היל' בתחילה או בפורח מן הטהור דלעולם הוא טהור כיון דאין זה נגע כלל, וממשיך עוד יותר דאפ"ל אם יש בו מחיה מ"מ הוא טהור, כיון דמחיה הוא סימן טומאה **בהנגע**, וכאן אין לו נגע כלל כנ"ל, ולכן הוצרך רש"י לפרש הפסוק ד"וביום הראות בו בשר חי יטמא" שהוא ענין בפ"ע, [ואינו שייך ללעיל דהפך כולו לבן] דכשהמחיה שבראש אברו נתגלה ע"י שומן כגון שהבריא ונעשה רחב, ה"ה טמא עיל"ש.

ולכאורה יל"ע דלפ"ז נמצא דהא דכתיב אח"כ "או כי ישוב בשר החי וגו' והנה נהפך ללבן וטהר הכהן טהור הוא" אין זה מילירי שמקודם נהפך כולו לבן, כיון דזהו בההמשך למ"ש וביום הראות בו בשר חי' וגו', וא"כ למה באמת אם המחיה נהפך ללבן ה"ה טהור, הלא לשיטת רש"י לעיל בפסוק ו' ה"ה טהור רק אם כהה הנגע ולא פשה, אבל אם עמד במראיתו אפילו לא פשה ה"ה טמא, דבשלמא אם זה בא בהמשך להפך כולו לבן מובן הטעם שהוא טהור, כיון שעכשיו שוב ה"ה כולו לבן, אבל אם לא איירי בהפך כולו לבן למה טהור, ואולי כאן שאני כיון שהיל' בו מחיה והלך לו לכן זה עצמו גורם הטהרה, ויל"ע אם אפשר לומר כן, אבל לפי"ז למה רק בנוגע למחיה גילתה התורה האופן שמתרפא ולא בשער לבן וכו'? (ועל בגו"א).

עוד צריך להבין דכיון דקרא זה דוראהו הכהן והנה נהפך גו' וטהר הכהן את הנגע **טהור הוא** לא איירי בהפך כולו לבן, א"כ קשה כאן ג"כ דלאחר שכבר אמר וטהר הכהן וגו' למה מוסיף "טהור הוא", וכפי שהקשה לעיל בפסוק יג בהדין דכולו הפך לבן, ובשלמא שם נתבאר בהליקוט דזהו **הטעם** דאין כאן נגע כלל כיון דזה טבע כל גופו, אבל כאן מהו ההוספה?

עוד יש לעיין דלכאורה כיון שעכשיו יש לו מחיה

דבשר חי, נמצא דשוב זה מורה דאין זה טבע דכל גופו, כיון שיש לו מקום מסויים שאינו לבן, וא"כ למה נימא דאין כאן טומאה כיון דזהו טבע כל גופו?

ולכאורה ה' אפשר לפרש גם לפירש"י, דאיירי במחיה שבראש אברו דהכוונה ג"כ בהדין דהפך כולו לבן, וכוונת רש"י דזה מצ"ע אין בו חידוש כלל דאם יש לו מחיה כשהפך כנלו לבן דבודאי הוא טמא, ואף שכבר נטהר לפני זה, מ"מ הרי רואים דלגבי פשיון כתוב בהדיא דגם לאחר שנטהר, ומ"מ פשה תפשה המספחת בעור אחר הראתו להכהן לטהרתו, וטמאו הכהן, הרי מוסא מכאן דאף שכבר נטהר כיון שהפשיון בא אח"כ ה"ה טמא, וא"כ בודאי היינו אומרים גם הכא שהוא טמא מצד המחיה וקרא למה לי? ולכן מבאר רש"י דבזה ניתוסף בדרך אגב עוד חידוש לגבי ראשי אברים שנתגלו ע"י שומן וכו' שהוא טמא, אבל לעולם ה"ז בא בהמשך ללעיל מינ' דאיירי בהפך כולו לבן, ועפי"ז מובן דגם הפסוקים שלאחרי זה באים בהמשך להפך כולו לבן, ולכן מובן שפיר דכי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ה"ה טמא מצד הדין דהפך כולו לבן.

*

ח. ב) במ"ש בסעי' ב' בסופו דאם כוונת הפסוק דנגע צרעת כי תהי' באדם להודיע שאין המראות מצטרפין א"כ לזה מספיק שיחלקם הכתוב ואין צורך בהקדמת פסוק שלם עי"ש, לכאורה יל"ע הרי לגבי מכוה ושחין האריכה התורה עוד יותר בהכפלת הסימנים בכדי להודיע שאין מצטרפין זה עם זה, שהוכפל שם כמה פסוקים בשביל זה, וא"כ מה קשה כאן אי נימא דקרא אחד כתבה התורה בלחוד להודיע דין זה דאין מצטרפין זע"ז.

*

ט. ג) בלקו"ש פ' קדושים (בסעי' ג') כתב דקושיות רש"י היא דאי נימא דכוונת התורה לומר הדין דמחוייב להציל חבירו, ה' צ"ל זה בלשון ציווי מפורש באופן חיובי שיש חיוב להציל חבירו ע"ד שמצינו בשאר המקומות, וממשיך וז"ל: וגם אם רצה הכתוב להחמיר ולאסרו בלאו, הרי לכל לראש הו"ל לכתוב העיקר, החיוב (מצות עשה) להציל את חבירו ואח"כ להוסיף גם לאו, עי"ש.

ויש להעיר ממ"ש הריטב"א בקידושין לד, א, בשם הרמב"ן בנוגע לכל לאווין אלו הבאים ביחד עם העשה והכוונה שם היא העשי', הנה שם הלאווין נגררין אחר העשה ונידונים כעשה [ואין בהם החומרות של לאווין] דכוונת התורה בהלאו הוא לא תמנע מלעשות העשה, והעיקר הוא העשה, ועל' בהמקנה שם שביאר דבריו, [ועפ"ז תירץ הרמב"ן קושילת התוס' שם דלמה צ"ל דנשים חייבות במצוות מעקה משום שהוא מ"ע שאין הזמן גרמא, תיפוק ליה שהן מחוייבות מצד הלאו דולא תשים וגו', ולהנ"ל ניחא דאם היו פטורות מהעשה, היו פטורות גם מהלאו דנגרר אחר העשה], דלפ"ז ל"ל דבדיוק לא כתבה התורה כאן עשה, דאז הי' הלאו נגרר אחריו ואינו חמור כ"כ, משא"כ כשכתוב רק לאו, יש בזה החומרא דלאו גמור, אבל כמובן דכ"ז הוא לשיטת הרמב"ן כו' בדרך ההלכה, ואין הכרח לזה כלל בפשוטו של מקרא.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

י. בהספר ביאורים לפרקי אבות פרק ג' משנה ג' וז"ל המשנה ר"ש אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מזבחי מתים. . אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום ע"כ לשון המשנה.

ונשאלת לכאורה העונש על ביטול תורה הוא הכרת תכרת ולא רק כאילו אכלו מזבחי מתים וכמו"כ השכר על לימוד התורה גדול הרבה מזה שכאילו אכלו משלחנו של מקום ולמה מתאר התנא השכר והעונש התלוי בכאילו אכלו וכו'.

והביאור המובא שמה הוא שהתנא מדבר בפעולת והשפעת התורה בעולם ולא אתא לאשמעילנן מדת העונש והשכר על ביטול התורה ולימוד ולזה אמר שבשעה שאומרים ד"ת על השלחן נעשה השלחן בדוגמת שלחנו של מקום ואילו בלי ד"ת הרי"ז כאילו אכלו מזבחי מתים כי השלחן נשאר במצב של מיתה מאחר שחסרה המשכת החיות של קדושה על ידי תורה תורת חיים ע"כ ענינו של השיחה.

והנה חוץ מבליאור הנ"ל אולי יש לבאר גם עפ"י המובא בלקו"ש ח"ב (חגה"ש אות ט) הביאור להגמרא יומא (ל"ה ב') המדובר שמה ע"ד הלל מחייב עניים ור' אלעזר בן חרסום מחייב עשירים ז.א. שאם יבוא עני ויטעון שלא הי' לו פנאי לעסוק בתורה מצד ריבוי טרדותיו וכן לגבי העשיר נביאו ראי' של הלל וראב"ח"ס שאינו כן.

ונשאלת בהשיחה שהלא ממ"נ אם הי' להם (עני ועשיר) פנאי לעסוק בתורה (ולא עסקו בפועל) לזה איננו צריכים ראי' משנים אלו בהנהגתם הלא זהו חיוב וציווי ברור בתורה והגית בו יומם ולילה (ואם לאו ר"ל בזה דבר הוי') ואם לאידך גיסא לא הי' להם זמן לעסוק בתורה בזה איך יכולים לחייבו מלכתחילה והדרא קושיא לדוכתא למה צריכים ואיזה תועלת יש בהבאת ראי' מהלל וראב"ח"ס.

ומבואר בהשיחה שמכאן רואים שישנם זמנים ומצבים שמצד קיום מצוות ת"ת אה"נ שפטורים אבל אעפ"כ משום החיות ותשוקה ושאיפה בלימוד התורה בכללותו שאורייתא וקב"ה כולא חד לומדים (בל"ל) ולמעלה מטו"ד ורק כנ"ל משום הלהבת אש שיש בכאו"א להימשך ללמוד תוה"ק ולזה מביא הגמרא ראי' מהם שאעפ"כ יהיו כמותם בזה הפרט מחוץ לזמן חיוב ת"ת.

ועפ"י (הביאור השני) יש גם לתת טעם להראשון ע"ד הסיבה שמדגיש התנא אלו השכר ועונש הלא זה אינו מתאימה כ"כ אלא התנא בא להשמיענו שאף ששייך כשיושבים (על השלחן) ואוכלים ביחד אינו כ"כ הזמן גרמא לחיוב וציווי בלימוד התורה (ואולי הוא מצד הדין אין משיחין בסעודה משום סכנה וגו'). אעפ"כ לומד אותנו התנא (אבות פ"ב מ"ב וכל מעשיך יהיו לשם שמים (ועד"ז בכל דרכיך דעהו) שזהו מילי דחסידותא ולפנים משורת הדין) שעכ"ז צריכים לדבר ד"ת גם (על השלחן) כשאוכלים והוא לאו דוקא כנ"ל מצד חיובו בתורה אז אלא מספיק צמאו וחשקו ללימוד התורה שמשו"ז תלאר התנא דידן שכרו ועונשו כאילו אכלו מזבחי מתים או משולחנו של מקום (שכנ"ל אה"נ שזה אינו נחשב כלל לשכרו ועונשו אמיתלים בקשר לציווי לימוד התורה).

(רואים מכאן לכאורה שיש שכר ועונש גם על דבר שאינו ציווי בתורה ורק לפנים משורת הדין ראה מסכת ב"מ ל' ע"ב ואכ"מ).

*

יא. דרך אגב: בהנ"ל ע"ד אכילה בלי ד"ת כאילו אכלו מזבחי מתים כלי השלחן נשאר במצב של מיתה מאחר שחסרה המשכת החיות של קדושה על ידי תורה תורת חלים יש להמתיק ולבאר בטוב טעם מה שמובא בשו"ע אדה"ז סימן ק"פ סעיף ו' שנוהגין לכסות הסכין בשעת ברהמ"ז כי השלחן דומה למזבח ובמזבח נאמר לא תניף עליהם ברזל לפי שהברזל מקצר ימיו של אדם והמזבח מאריך ימי האדם ואינו בדין שיונף המקצר על המאריך וגם השולחן מאריך ימיו של אדם, ע"כ.

ובד"צ י"ל שכשלא אמרו עליו ד"ת שאז נשאר השלחן במצב של מיתה אז היל' מותר (עכ"פ בדיעבד כבר) להניף עליו סכין והוא מסתבר שהלא השלחן כבר במצב של מיתה ונאבד ממנה המשכת החיות של קדושה שיהי' בגדר דמאריך ימים.

הת' דוד שרגא פאלטער
- תות"ל 770 -

ש ו נ ו ת

לב. מענה על דבר "אמירת קאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו של אדם ביום ההולדת שלו, האם לומר רק הקאפיטל החדש או גם הישן?".

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות: (סיבב תיבת "גם הישן") והוסיף "מהי שליכותו (ה"ז ישן)".*

הרב מיכאל אהרן זעליגסאהן
- ר"מ במתיבתא אהלי תורה -

ג. בקשר לב' אייר - יום הולדת דאדמו"ר המהר"ש, הנבי לספר מה ששמעתי מר' י. יעקאבסאהן ע"ה אשר סיפר, בהתוועדות דשנת תש"ט לערך, שכ"ק אדמו"ר מוהריל"צ אמר לו אודות זקנו אדמו"ר מהר"ש: "דער טאטע האט געוואלט אז איך זאל נישט פארגעסן דעם זיידן, פלעגט ער מיר

*יש להעיר מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה אגרת א'רלז וז"ל: ...הנני מעתיק בזה קטע מרשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר וז"ל: ב' כ' מ"ח. היום הוא יום הולדת הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שנולד ביום ב' חגי שרה בעשרים לחודש מ"ח בשנת תרכ"א בשעה תשלעית בקר. בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק בבגדי ש"ק ובפנים צוהלות במאד, ואמר במעת לעת זה שנתמלאו שמונים וארבע שנים לירידת נשתי בעולם התחתון הנה יהיו אצלי אורחים טובים, וכפי הסדר הנה כל אחד מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש ע"פ דקאפיטל פד. - עכ"ל בהנוגע לענינינו. - הרשימה היא משנת תש"ה, פד שנים מיום הולדת את בעל המאמר אשר אז מסתימת השליכות אל קאפ' פד שבתהלים וכידוע במנהגי אמירת תהלים אשר בקבלה מן הבעש"ט. עכלה"ק.

וכפי הנראה יש לחלק מאמירת תורה לאמירת תהלים.

המערכת

פרעגן: 'וואס געדיינקסט דו?', והמשיך לספר לר' יעקאבסאהן ג' דברים דלהלן:

(א) דער זיידע האט געהאט א רויטע בארד, און איין זייט איז געוועהן שפיציק, ווען איך האב מתאר געוועהן דעם זיידן פאר עלטערע חסידים, וואס האבן נאך געדיינקט דעם זיידן, האבן זיי באשטעטיקט אז איך בין מתאר ריכטיג.

(ב) איינמאל האט מיר דער זיידע אוועקגעזעצט און מיר געטוקעט, האב איך געלאכט, האט מיר דער זיידע געזאגט: לאך לאך, דו וועסט האבן פון וואס צו לאכן. דער טאטע האט מיר מסביר געווען, אז ווען א איד גייט אויף מס"נ לאכט ער.

(ג) ווען איך בין געוועהן בערך דריי יאר, האב איך באמערקט, אז מען דרייט זיך אין הויז און מען וויינט, מען האט מיר אויפגעהויבן איך זאל קאנען קוקען פון דעם פענצטער, האב איך געזעהן אז די הויז איז פול מיט מענטשן און מען וויינט. דאס איז געוועהן דעם זיידנ'ס לוי'. ע"כ.

הרב יהודה לייב פויזנער
- ברוקלין נ.י. -

יד. בנוגע להערת הת' יוסף יצחק קעלער (גליון תזו"מ), כנראה לא תפס שאלת ר' ש.נ. (גליון ויקרא) ולא תפס הטעות שהודה שעשה.

הבעי' היתה שלפני חשבוני ר' ש.נ. המקום האמיתי של השמש והירח לא היו מכוונים למציאות. לאחר זמן הודה ר' ש.נ. שחישב במנות (המתקנים ממקום אמצעי למקום אמיתי) מדפוסים שאינם מדוייקים. ר' ש.נ. לא העיר בכלל על חשבון הילוך האמצעי (רק שאולי יש שארית על יותר מ-10,000 יום, ואילו הי' הרמב"ם כותב חשבון של 100,000 יום הי' משנה קצת), ולפלא על הת' י.י.ק. שבלבל שני הענינים. וכל מי שלמד קצת הל' קדוה"ח יודע שלאחר שמוצאים מקום השמש והירח האמצעי, מתקנים ע"י

מנות למצוא מקומם האמיתי, ומה ענין השתמשות במנות שאינן מדויקות לחשבון הילוך האמצעי?

ועוד פלא שכתב בפשיטות שיטת הרמב"ם בהילוך האמצעי של השמש בא בשעה שכמה מפרשי הרמב"ם מאטערעין זיך בזה, החשבון שכתב נמצא ב"רמב"ם לעם" ועיין מהרלב"ח ועוד מפרשים (פ' י"ב) החוקרים בשיטות הרמב"ם בזה. ועיין עוד מ"ש דודו ר' ש.ב.ל. בקובץ רז"ש.

הרב הירשל קרינסקי
- תושב השכונה -

טו. בהוספת שבסו"ס תו"א נדפסו ציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א ועל "ד"ה אסרי לגפן" בין השאר נדפס "דרך חיים כלא ד"ה מצוה" וכנראה איזה טה"ד יש כאן.

שוב ראיתי שבהוספות לתורת חיים לד"ה זה מציין (המו"ל בין השאר) "דרך חיים פל"א ד"ה מצוה" ולפום ריהטא לא הועיל מאומה ויש לעיין הכוונה בזה.

*

בתורת חיים בתחלתו בפ"ר (א, א) נדפס: בחי' חכמה שבא"ס עצמו ה"ז ודאי בחי' אור א"ס ממש וכמ"ש לתבונתו אין מספר לתבונתו אין חקר.

ולפום ריהטא הנה תיבת אור אין לה הבנה.

*

בלקו"ת שלח מב, ב כותב: שתחלה היו מים במים שהיו בחי' מים רוחניים ולא גשמיים. שהרי כתיב ורוח אלקים מרחפת על פני המים ועיין ברבות בראשית ס"פ ב ור"פ תזריע.

ויש לעיין מה כוונתו הק' בהציונים. וראה אלשיך שמביא (באותיות קטנות) שם.

*

בתורת חיים בראשית ו, ב כותב: כענני כבוד שקבלו
האבות. ויש לעיין הכוונה בזה.

*

טז. בד"ה ונחה עליו תש"ד (קונטרס אחש"פ תשמ"ח) ע' 4
כותב איהו וגרמוהי חד ובהערה לשם מצ"ן ע"ח שער מז
(שער סדר אר"ע) פ"ב ובכ"מ.

וז"ל הע"ח שם: והנה בזה תבין מ"ש בתיקונים כי
י"ס דאצילות איהו וגרמוהי חד בהון . . אבל הבריאה לאו
איהו וגרמוהי חד בהון.

ולכאורה מ"ש בע"ח בשם התיקונים "לכאו" כוונתו
לת"ז בהקדמה ג, סע"ב: דעשר ספירות דאצילת מלכא בהון
איהו וגרמוהי חד בהון, איהו וחיוהי חד בהון מה דלאו
הכל בע"ס דבריאה דלאו אינון וחיוהון חד בהון לאו
אינון וגרמיהן חד.

ועפ"ז יש לעיין מדוע מצ"ן לע"ח ולא להתיקוני
זהר.

וראה בשיעורים בספר התניא - באגה"ק רס"כ (ע'
1518) מביא איהו . . וגרמוהי חד בהון הערת כ"ק אדמו"ר
שליס"א: ע"ח שמ"ז פ"ב ובכ"מ.

[ומ"ש פ"ב כנראה טעה"ד ואולי צ"ל כבקונטרס הנ"ל
פ"ב].

אמנם בספר שיעורים בתניא שער היחוד והאמונה פ"ד
(ע' 786) נכתב בפנים: כדאיתא בזה"ק דאיהו וגרמוהי חד.
ונסמן בהערה לשם: הקדמת תיקוני זהר (ג, ב).

הרב שמואל ראזין
- ברוקלין נ.י. -

לזכות

החתן הת' יוסף יצחק שיחי'

בלומנפלד

והכלה חנה שתחי'

ענגעל

לרגל הווארט שלהם בשטעטומו"צ
אור לב' אייר, שנת תשמח שנת הקהל

נדפס ע"י

הורי הכלה

הרה"ח ישראל שמואל זוג' מרת לאה ומשפחתם שיחיו ענגעל

אם החתן

מרת אלטע דבורה שתחי' בלומנפלד

ולעילוי נשמת

אב החתן

הרה"ג הרה"ח ר' ירחמיאל בלומנפלד ע"ה

קובץ

הערות וביאורים

פשוטו של מקרא

ב

ל"ג אלול

אחרי - קדושים

גליון לא (תמ)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמ"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' אחו"ק ערב פסח שני שנת תשמח, שנת הקהל

ת ו כ ן ה ע נ ל י ן ם

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

אחרי מות

טז, ב שתיקת רש"י ג
שם ג
טז, ד בד"ה קדש ללבש ג
טז, ו בד"ה את פר החטאת אשר לו ד
טז, כה בד"ה לקטיר המזבחה ה
טז, ל שתיקת רש"י ו
יז, ג שתיקת רש"י ז
חל, י בד"ה ערות בת בנך ח
חל, כח בד"ה ולא תקיא הארץ אתכם יא

קדושים

יט, ב שתיקת רש"י יא
יט, ג בד"ה אני ה' אלקיכם יב
יט, ד בפסוק יב
כ, ט בד"ה דמיו בו יב
כ, כו בד"ה ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי יג
רשימת ביאורי כ"ק אד"ש בפרש"י דפ' אמור טו

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

אחר-מות

א. בפרק טז פסוק ב' בהתחלת הפסוק כ' "וילאמר ה' אל משה דבר וגו'" אבל כבר כתוב הקדמה זה בפסוק א' ולכא' א' מהם מיותר. ומה שפירש"י על "וילאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא" לכאורה הוא מפרש רק הדיבור בין משה ובין אהרן ולא יתור הלשון. ג"כ קשה מה שפירש"י "שלא ימות כדרך שמתו בניו" ולכאורה כבר נתפרש בהפסוק שלפנ"ז ומאי קמ"ל. *

הת' נפתלי שטיין
- חנוך לנער -

עד"ז כתב הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש - 770.

ב. על פסוק הנ"ל יש עוד יתור לשון שכבר ידוע מה שאהרן הוא אחיו ולכן קשה הל' "אל אהרן אחיך".

כמו"כ קשה מ"ש "הכפרת אשר על הארון" שכבר ידוע לנו מקום הכפרת. ואם צריך להזכיר הארון (מאיזה טעם שיהי') לכ' מספיק לכתוב רק "לפני הארון".

הת' אהרן מרקאוויץ
- חנוך לנער -

ג. בפירש"י קדש ילבש (טז, ד): שיהיו משל הקדש,
עכ"ל.

וצריך להבין:

* על' רא"ם וגו"א.

(א) הלא כבר יודעים זה ממ"ש בפרשת תצוה (כח, ד):
"...ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו וגו'", ועיין שם
בפירש"י ד"ה בגדי קדש, וז"ל: מתרומה המקודשת לשמי
לעשו אותם, עכ"ל. *

(ב) מסתימת לשון רש"י משמע לכאורה שזה קאי רק על
הכתונת, שבפסוק כתיב: כתונת בד קדש ילבש וגו', ואם
כוונתו ה' גם לשאר בגדים ה' לו לפרש זה. **

וא"כ נוסף לזה שמפרשת תצוה הנ"ל משמע שכל הבגדים
צריכים להיות מהקדש, הנה בפסוק זה גופא כתיב אח"כ:
...בגדי קדש הם וגו'.

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: קדש ילבש אין לי אלא
אלו בלבד מנין לרבות שאר בגדי כהונה גדולה ובגדי אחיו
הכהנים ת"ל בגדי קדש בנין אב לכל הבגדים שיהיו משל
הקדש, עכ"ל.

ולפי התורת כהנים גם כן קשה, הרי כבר יודעים זה
מפרשת תצוה.

*

ד. בפירש"י ד"ה את פר החטאת אשר לו (טז, ו): האמור
למעלה ולמדה כאן שמשלו הוא בא ולא משל צבור, עכ"ל,
והיינו שה' קשה לרש"י למה נאמר "אשר לו", והלא לא
ה' כאן אלא פר אחד.

אבל עיין בפסוק (טז, יא): והקריב אהרן את פר
החטאת אשר לו. . וישחט את פר החטאת אשר לו.

* לכאורה שם מדובר אודות הבגדים הרגילים (ח)
בגדים, וכה"ג ד' לכהן הדיוט) משא"כ כאן מדובר אודות
בגדים המיוחדים ליוהכ"פ. והייתי סוגר שהם יהיו משל
כהן כמו הפר שצ"ל משלו (עי' רש"י טז, ו. ובשפ"ח כאן).

** הלא רש"י כותב שיהיו ל' רבים.

וצריך להבין, למה לא פירש רש"י גם כאן למה נאמר עוד שתי פעמים "אשר לו".

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו שלא יביא משל צבור. יכול לא יביא משל צבור שאין צבור מתכפרים בו אבל יביא משל אחיו הכהנים שהרי אחיו הכהנים מתכפרים בו ת"ל אשר לו. יכול לא יביא ואם הביא כשר ת"ל שוב אשר לו, עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם שמפרש וז"ל: מ"ש אשר לו מיותר. וזה נכפל בפסוק יא, ומשולש שם במ"ש ושחט את פר החטאת אשר לו. ודרשם בספרא, א) מורה שלא יביא משל צבור. ב) שלא יביא משל הכהנים. ג) שמעכב גם בדליעבד, ועז"א ושחט את אשר לו שגם אחר ההבאה בעת השחיטה מעכב, עכ"ל.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ה. ברש"י פרשתינו פט"ז פכ"ה ד"ה יקטיר המזבחה "על מזבח החיצון דאילו בפנימי כתיב לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה".

וצריך להבין:

א) למה יש הו"א לבן חמש לחשוב שזה מזבח הפנימי וכי לא זוכר הפסוק שבפרשת תצוה?

ב) אם יש הו"א שפה באימרי פר ושעיר של יום הכיפורים יש היתר להקריב ע"ג מזבח הפנימי א"כ מה מועיל הפסוק שמביא רש"י [ולהעיר שבנוגע לפר כהן משיח התורה אומרת מפורש (ויקרא ד, י) "והקטירם הכהן על מזבח העולה" למרות שבפעמים שלפני כן כתוב רק והקטירם המזבחה ורואים שהתורה באה לשלול הטעות שיהי' ע"ג מזבח הפנימי ולא סומכת על מה שכתבה קודם].

ג) למה רש"י מביא כל הפסוק לכאורה מספיק לומר "דאילו בפנימי כתיב "לא תעלו עליו וגו'"?

ואולי יש לומר הביאור שכאן ישנם ג' טעמים שפה יש

היתר להקריב ע"ג מזבח הפנימי למרות הפסוק בפרשת תצוה:

(א) כאן זה חטאת ושם הוזכר נדבה של קטורת (רש"י פ' תצוה ל, ח) עולה ומנחה ולא הוזכר חטאת בהמה?

(ב) כאן דמה של החטאת נכנס לפני ולפנים אז לכן אולי גם האימורים יהיו במזבח הפנימי.

(ג) בפסוק הוזכר בתחילתו "ואת חלב החטאת" שאפשר לפרשו חלב כפשוטו שחתך מהם דוגמת קטורת. [ואע"פ שלא כתוב שהי' טבילה כי מכיון שלא נקרא עבודת פנים א"כ נכנס לקה"ק].

ולכן רש"י מביא כל הפסוק שע"י הדיוק והחידוש שבכל פרט בפסוק אז יתורצו הקושיות דלעיל:

(א) מנחה יכולה לכלול גם מנחת חובה (שזהו החידוש על קטורת זרה) ובזה גופא מנחת חוטא (חידוש על עולה) ונמצא שאפילו קומץ של מנחת חוטא א"א עאכו"כ אימורים של בשר.

(ב) מכיון שעולה ומנחה כל חידושם שאפילו זה חובה כנדבה אין צורך לחדש כי אם קטורת א"א בנדבה עאכו"כ בשר וקומץ תבואה וא"כ לכאורה הול"ל כל נדבת קטורת ומזה רואים שכל קטורת אסורה גם קטורת של חובה ואיך יש קטורת של חובה. וי"ל שזה כולל גם קטורת של יום הכיפורים (אם נפל או נשתיר וכיו"ב) אף שנכנס לקודש הקדשים גם זה א"א על מזבח הפנימי וא"כ אפשר ללמוד מזה גם לפר ושעיר שאסור.

(ג) אפילו אם חלב הוא כפשוטו לא עדיף מקומץ תבואה שאסור א"כ ק"ו חלב.

הת' שנ"ז פבזנר
- תלמיד בישיבה -

ו. בפסוק (טז, ל): כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

עילן בתורת כהנים, וז"ל: עבירות שבין אדם למקום

ל'הכ"פ מכפר ושבין אדם לחברו אין ל'הכ"פ מכפר עד שירצה את חברו, זו דרש' ראב"ע מכל חטאתיכם לפני ה' טהרו וכו', עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל: הלשון בלתי מסודר שראוי לאמר יכפר עליכם לפני ה' לטהר אתכם מכל חטאתיכם, דהא לפני ה' מוסב על הכפרה, ולכן דרש ראב"ע שלפני ה' מוסב על מכל חטאתיכם, החטאים שהם לפני ה' היינו שבין אדם למקום לא חטאת האדם לאדם, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה.

וכרגיל, מפרש רש"י בכעין זה "סרס המקרא ודרשהו", והיו יכולים לתרץ שרש"י סמך על מה שפירש בכעין זה כמה פעמים (הגם שתירוץ זה הוא דוחק לכאורה, שצריכים להבין למה רוב פעמים אינו סומך על מה שפירש כבר ומפרש זה עוד פעם בפירוש כדמצינו כמה פעמים בפירוש רש"י, וכאן סמך על מה שכבר פירש) אבל לכאורה נראה לומר שבכל המקומות שרש"י אומר "סרס המקרא וכו'" הוא משום שאין לו תירוץ אחר על זה, אבל כאן שיש לו דרשה "מוכן" מתורת כהנים. צריך להבין למה לא הביא דרשה זו.

וגם להתורת כהנים עוד אינו מוכן למה מסיים הכתוב "תטהרו", שהרי לפי פירוש התורת כהנים קאי תיבת "לפני ה'" על "מכל חטאתיכם", וענין הטהרה כבר מוזכר בכתוב.

וגם כשלומדים שלא כפי התורת כהנים גם כן צריכים להבין למה נזכר ענין הטהרה שתי פעמים בכתוב, ולכאורה ה' יכול לכתוב: ... יכפר עליכם לטהר אתכם לפני ה' מכל חטאתיכם, ומה שנאמר בסוף הפסוק "תטהרו" לכאורה מיותר.

ולמה לא פירש רש"י על זה כדרך שפירש כמה פעמים כשיש ייתור בכתוב.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ז. בפ"ז פ"ג "אשר ישחט וכו' במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה", ופירש"י "במחנה - חוץ לעזרה".

וצריך להבין מהו מחוץ למחנה? ומדוע רש"י לא מפרש זאת? *

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

ח. בפירוש"י ד"ה ערות בת בנך (יח, י): **ק"ו** לבתך אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוה מגזרה שוה, עכ"ל.

עיין בפירוש"י בפרשת שמיני ד"ה מבשרם לא תאכלו (יא, ח), וז"ל: אין לי אלא אלו שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין אמרת **ק"ו** ומהאלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו', עכ"ל.

וצריך להבין, איך אומרים **ק"ו** זה, והלא אין מזהירין מן הדין.

ועיין בשפתי חכמים שם בפרשת שמיני וז"ל: ואם תאמר והא אין מזהירין מן הדין, וי"ל דשאני הכא דיש בו עשה אותה תאכלו פירוש"י ולא בהמה טמאה **וזה קאי על כל בהמה טמאה** דהא כתיב אותה תאכלו משמע הם שכתובים בפרשה מותר לאוכלם אבל שאר בהמות שאין בהם סימנים אף שלא כתובים בפרשה אסור לאוכלם **א"כ יש עשה אף על בהמות שאין בהם סימן טהרה** מזהירין נמי מן הדין שיהא בו נמי לא תעשה אבל היכא דאין עשה אין מזהירין מן הדין רא"ס, עכ"ל.

והנה נוסף לזה שהי' לו לרש"י לפרש זה, צריך להבין:

שהשפתי חכמים מפרש שמ"ש רש"י בד"ה אתה תאכלו (יא, ג): "ולא בהמה טמאה", שזה קאי (לא רק על הבהמות הטמאות הכתובים בפרשה, הגמל, שפן, ארנבת וחזיר, שיש

* רש"י כבר פי' לעיל (תזריע יג, מו ד"ה מחוץ למחנה) "חוץ לשלש מחנות".

המערכת

בהם סימן אחד, אלא) גם על שאר בהמות הטמאות שאינם כתובים בפרשה, שאין בהם אפילו סימן אחד, שגם עליהם יש עשה (לאו הבא מכלל עשה, עשה).

אבל כבר שאלתי על זה בקובץ הערות וביאורים לפרשת שמיני, שלפני זה, למה לא אמר רש"י בד"ה זה (אתה תאכלו) על דרך שאמר בד"ה שאחר זה (מבשרם לא תאכלו) "שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה".

הרי כשרש"י מדבר בנוגע לשאר בהמות שאין בהם שום סימן טהרה אומר בלשון ברור מה כוונתו, ובד"ה אתה תאכלו אומר בקיצור: "(ולא) בהמה טמאה", ואינו מוסיף אפילו תיבת "שאר", שמזה נראה לכאורה שכוונת רש"י בד"ה זו (אתה תאכלו), הוא רק לבהמות טמאות הנזכרים בכתוב (שעליהם יש עשה (לאו הבא מכלל עשה)), משא"כ בהמות הטמאות שאין בהם שום סימן טהרה כלל שאינם מוזכרים בכתוב, אודותם אין רש"י מדבר כלל. *

ועוד יש להביא ראי' שמ"ש רש"י בד"ה אתה תאכלו: "ולא בהמה טמאה", שכוונתו הוא רק לבהמות הטמאות המוזכרים בפרשה, שיש בהם סימן אחד, שיש עליהם עשה ג"כ.

שאם נאמר שכוונת רש"י שם הוא גם לבהמות טמאות שאין בהם שום סימן טהרה כלל, שאינם מוזכרים בפרשה (שגם עליהם יש עשה (לאו הבא מכלל עשה)), מהו שאלתו שם: "והלא באזהרה היא", והלא האזהרה (שהוא מה שכתוב (יא, ד): "אך את זה לא תאכלו וגו'") הוא רק על בהמות הטמאות המוזכרים בפרשה, ולא על בהמות הטמאות שאין בהם

* ראיתו אינו מובנת כלל בשלמא כשהמדובר בפסוק הוא אודות בהמות טמאות עם סימן א', הנה כשרש"י רוצה לרבות בהמות טמאות אחרות בלי סימן טהרה כלל יצריך לכתוב "שאר" משא"כ כשהפסוק מדבר אודות בהמות טהורות, ורש"י רוצה לומר שבכל בהמות טמאות (סימן טהרה א' או בלי סימן טהרה כלל) יש עשה מובן ופשוט שאין שום מקום לכתוב "שאר"!

שום סימן כלל שאינם מוזכרים בפרשה * , משא"כ העשה הוא (גם) על שאר בהמות הטמאות שאין בהם שום סימן כלל.

ועוד יש להביא ראי' ממ"ש רש"י בד"ה מבשרם לא תאכלו: "אין לי אלא אלו שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין וכו'".

והנה לכאורה פירוש הפשוט של שאלה זו היא מנין יודעים שגם שאר בהמה טמאה **אסור לאכול** (שזה גם בן חמש למקרא יודע שאין אוכלים גם בהמות טמאות אלו, והשאלה הוא **מנין יודעים הלאו** על בהמות טמאות אלו, כי מנין * * יודע רש"י שיש עליהם לאו ששואל כאילו הוא דבר **מפורסם** שיש עליהם לאו].

ואם כן, לפי זה, מהו השאלה מנין, הרי רש"י פירש בד"ה אתה תאכלו שיש גם על בהמות אלו עשה, ואם כן, **משם** יודעים שגם בהמות אלו אסורים באכילה, דהיינו שהם אסורים מצד העשה, ולא משום לאו.

שמכל זה נראה לכאורה, שרש"י מאיזה טעם שהי' לו, מדבר בד"ה אתה תאכלו, רק בנוגע לבהמות הטמאות שיש בהם סימן אחד, שעליהם יש גם עשה, **ולא** בנוגע לשאר בהמות טמאות שאין בהם שום סימן כלל.

וכבר שאלתי בקובץ הנ"ל מה מכריח רש"י לפרש כן.

ואם כן, הדרא קושיא לדוכתא, איך אומרים **ק"ו**, והרי אין מזהירין מן הדין.

* אבל הלא **לפועל** יש גם על שאר בהמות טמאות לאו ג"כ. והעיקר הלא אין שום סברא בעולם, אם התורה אומרת **"אותה תאכלו"** - הלינו אלו עם ב' סימני טהרה, הלא מובן ופשוט שלכל אלה שאין להם ב' סימני טהרה שאסור לאכלם וזה אין צריך פנים!

** לרש"י הוא כן דבר מפורסם. וגם הבן ה' יודע שאין חילוק כלל בין יש סימן טהרה א' ואין וכו'.

*

ט. בפירש"י ד"ה ולא תקיא הארץ אתכם (יח, כח): משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה ותרגומו ולא תרוקן לשון ריקון מריקה עצמה מהם, עכ"ל.

וצריך להבין:

א) רש"י בא לכאורה לפרש תיבת "תקיא", ולמה המתין עד פסוק זה, ולא פירש תיבת "ותקיא" בפסוק (כה), וגם שם פירש התרגום "ורוקינת".

ב) מהו נוגע להביא משל דוקא **מבן מלך**, הלא כן הוא הדבר בכל אדם, ועיין בתורת כהנים שמפרש על פסוק (כה) וז"ל: ותקיא הארץ את יושבי **כאדם** שמקיא את מזונו, עכ"ל.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

קדושים

י. בפרק יט פסוק ב' בפסוק כתוב "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם".

ולכאורה קשה הלשון "ואמרת אליהם" שלכאורה מיותר הוא (ע"ד תחילת פ' אחרי פרק טז פסוק ב' "דבר אל אהרן אחיך ואל יבא") והו"ל לרש"י לפרש? *

הת' שמואל טורנעק
- חנוך לנער -

* לכאורה פל' הפשוט בזה הוא "דבר" היינו בכללות שידבר אליהם, "ואמרת" הכוונה לאמירה מפורטת ומדוייקת שנאמר בכתוב היינו שתאמר דברים ומלים אלה.

המערכת

יא. בפרשתינו (לט, ג) מפרש רש"י על "אני ה' אלוקיכם" - "אתה ואביך חייבים בכבודי וכו'", ואיזהו מורא לא ישב במקומו וכו' ואיזהו כבוד מאכיל ומשקה וכו'.

לכאורה מדוע מפרש רש"י זה על אני ה' אלוקיכם ולא על איש אמו ואביו תראו.

ולמה לא מפרש רש"י בפ' יתרו (כ, יב): כבוד את אביך ואת אמך איזהו כבוד?

הת' שד"ב שפילמאן

- תלמיד במתיבתא -

עד"ז כתב הת' נפתלי שטיין - חנוך לנער.

יב. בפרשתינו פרק יט פסוק ד כתוב "אלקי מסכה לא תעשו לכם".

ולכאורה קשה מה ניתוסף בזה, ואדרבה מכאן משמע שרק ע"ז שהוא "מסכה" אסור לעשות, ובעשה"ד כבר כתוב "לא תעשה לך פסל וכל תמונה". ולכן מ"ש כאן הוא: א) (מיותר ב) סותר מ"ש לפנ"ז. *

עד"ז קשה מ"ש "אל תפנו אל האלילים" ופרש"י "לעבדם" וכו' וא"כ מהו החידוש בזה הלא ידוע שאסור לעבוד ע"ז ממ"ש לפנ"ז? **

הת' פנחס טרולי

- חנוך לנער -

יג. בפ"כ פ"ט "מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו".

ופירש"י דמיו בו - זו סקילה וכן כל מקום שנאמר בו דמיו בו דמיהם בס ולמדנו ולמדנו מאוב וידעונו שנאמר בהם באבן ירגמו אותם דמיהם בס. ופש"מ כמו דמו

* עי' רש"י בד"ה שלאח"ז "לא תעשו לכם".

** עי' בשפ"ח על אתר.

בראשו אין נענש על מיתתו אלא הוא שהוא גרם לעצמו שיהרג".

ואינו מובן מדוע מקדים מדרשו לפשט"מ? ועוד מדוע מאריך לפרש מהיכן למדנו שעונשו הוא סקילה? *

הת' אלעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 770 -

יד. בפרשת קדושים פ"כ פכ"ו רש"י ד"ה "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" - "אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחכירו ראב"ע אומר מנין שלא יאמר אדם נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים אבל יאמר אפשרי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עליו ת"ל ואבדיל אתכם מן העמם להיות לי שתהא הבדלתם מהם לשמי פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים".

וצריך להבין:

לכאורה ראב"ע אומר פירוש אחר מפירוש רש"י לפנ"ז, שבפירוש רש"י הראשון הפירוש לי הוא להיות לי ואם לאו אתה של נבוכדנצר ולראב"ע פירושו לשמי. וא"כ צריך להבין:

(א) למה רש"י לא אומר ד"א או כיו"ב.

(ב) מה ההכרח בפשט"מ לפירוש של ראב"ע.

וגם צריך להבין למה רש"י מעתיק שם ראב"ע.

וגם צריך להבין למה רש"י נוקט ב' דוגמאות חזיר ושעטנז.

* הקושיא בפשט"מ הוא שהמלים "דמיו בו" הם מיותרים ומה משמיענו בזה? והתירוץ היותר מרווח בזה הוא פל' הא' שלמים מזה דין סקילה משא"כ לפי הפל' ע"פ "פשט"מ" (כי בכל מיתה "הוא גרם לעצמו").

המערכת

לכאורה חזיר מובן שהמשך לפסוק הקודם והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה אבל שעטנז איך שייך לכאן? ואדרבה הול"ל בנוגע לעריות שבא בהמשך להם?

ובנוגע לשאלות ראטונות אוא"ל שראב"ע לא מפרש פירוש אחר כלומר לפירוש הראשון לי הכוונה להיות לי פירושו עבדים לי ולא לנבוכדנצר (הראשון שהגלה את ישראל מארצם) וגם לראב"ע פירושו שהפרשה תהי' נזכרת שאתם עבדים לי ולא מחמת אהבה ושנאה וכיו"ב ולכן רש"י גם מעתיק השם ראב"ע כי בן חמש ממולח יכול להקשות למה נוקט אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר יש מעלה גדלה יותר, שבגלל שכך רצונו של אביו שבשמים לכן זה נהי' רצונו של האדם?

ובזה מתורץ בשם ראב"ע שאומר בפרקי אבות פ"ג מ"ז "אם אין יראה אין חכמה" שמדגיש שצריך עבודה מיראה דוקא ואם האדם ירצה זה לא מורגש שהוא עבד אלא מחמת אהבתו לאביו שבשמים.

הת' שנ"ז פבזנר
- תלמיד בישיבה -

רשימת בלאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' אמור

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
אמור תשכ"ה	אמור אל הכהנים.	כא, א
אמור תשד"מ	אותו ואת בנו.	כב, כח
אמור תשמ"ב (1)	ולא תחללו.	כב, לב
אמור תשל"ד (2)	ששת ימים.	כג, ג
אמור תשל"ד	שבעת ימים.	כג, ח
אמור תשל"ז (3)	בכל מושבותיכם.	כג, יד
מוש"פ אמור תשל"ח (4)	ובקוצרכם.	כג, כב
מוש"פ אמור תשל"ח (5)	תעזוב.	שם
בהעלותך תשכ"ז (6)	זכרון תרועה.	כג, כד
אמור תשי"מ	עצרת היא.	כג, לו
עקב תשכ"ח	מקושש.	כד, יב
אמור תשכ"ה (7)	ובני ישראל עשו.	כד, כג

(1) אמור תשמ"ו. (2) יז 242 ואילך. (3) שם 248
 נאילך. (4) שם 255 ואילך. (5) שם 257 ואילך. (6) יב 103
 ואילך. (7) ז 158 ואילך.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
 - תושב השכונה -

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות ישראל ארני לוב
אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד
בניו של הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים לתורה ולמצות
ורבים השיב מעון לוי יצחק
דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק
נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת נ צ ב " ה

אחיו של - יבלח"ט - כ"ק אדמו"ר שליט א